

Stortingets transport- og kommunikasjonskomité
transport-kommunikasjon@stortinget.no

Vår dato:

27.04.2017

Høringsuttalelse fra NHO Reiseliv til Nasjonal transportplan 2018-2029 (Meld. St. 33 (2016-2017)).

NHO Reiseliv takker for anledningen til å gi merknader og innspill til Stortingets behandling av Nasjonal transportplan 2018-2029 (NTP) (Meld. St. 33 (2016-2017)). Nedenfor følger våre kommentarer og synspunkter. For øvrig vil vi også vise til NHOs merknader til samme sak oversendt Stortingets transport- og kommunikasjonskomité 23.april 2017.

Innledning

Norsk reiseliv stod i 2015 for en verdiskaping på 100 milliarder kroner, en økning på 3,4 prosent fra året før. Reiselivsnæringen sysselsetter representerer nærmere 160.000 årsverk. Dette er flere enn landbruk, oppdrett og oljeboring til sammen. Den prosentvise veksten i sysselsetting for reiselivet fra 2011-2016 var 14.2 %, en av næringene med høyest vekst. Som sysselsettingsmotor for privat sektor i en tid med robotisering, automatisering og arbeidsplasser som bortfaller, har næringen økende betydning over hele landet. Skatteinntekter fra alle ansatte i reiselivsnæringen og fra bedriftene er en viktig bærebjelke for kommuner landet rundt.

Det er beregnet at det globale reiselivet skal øke med 66 % frem mot 2030. NTP legger og til grunn at veksten i reiselivet vil fortsette. Skal Norge ta sin del av den globale veksten, må de politiske rammebetingelse være på plass. På overordnet nivå er det to sentrale problemstillinger hva gjelder samferdsel og reiseliv i Norge:

1. Selv om Norge relativt sett har god tilgjengelighet og korte avstander, oppleves det norske reiselivsproduktet også som lite tilgjengelig, både fordi den generelle samferdselsinfrastrukturen er i dårligere stand enn i konkurrentland som Sverige, Sveits og Østerrike og fordi flere av Norges attraktive destinasjoner ligger langt fra sentrale strøk hvor samferdselstilbudet har behov for bedring.
2. Mangelfull satsing på standard- og kapasitetsoppgraderinger i samferdselssystemet undergraver ambisjonene. I sum svekkes derfor vekst- og konkurranseevnen til en næring som bidrar til å skape spesielt mange arbeidsplasser i Distrikts-Norge.

Helt generelt mener NHO Reiseliv at en hovedoppgave for norske myndigheter er å gjøre det lettere å besøke Norge. Den sikreste måten å øke næringens verdiskaping på er å spre turistankomster til hele året og til destinasjoner i hele landet slik at hver destinasjon får *mer helårsdrift*. Da må også landet være mer tilgjengelig. Effektiv transport inn til Norge og mellom viktige norske destinasjoner er et myndighetsansvar. Vi mener at man må prioritere prosjekter som effektivt binder sammen ulike regioner og landsdeler og sørger for effektive

transportkorridorer mot det internasjonale markedet. Gode innfallspor er avgjørende for reiselivsnæringen.

NHO Reiseliv vil og understreke nødvendigheten av bedre integrering av reiseliv i samferdselspolitikken. Både i statlige, regionale og lokale samferdselstiltak bør det etableres arbeidsprosesser som involverer reiselivsnæringen. Det er et behov for å styrke statistikkgrunnlaget og kunnskapen om samferdselens betydning for turistene og for reiselivsnæringen. Denne kunnskapen bør brukes til å utvikle bedre metoder for å analysere virkninger av samferdsel på reiselivsnæringen. Konsekvenser for reiselivsnæringen må i større grad bli en del av ringvirkingsanalyser i forbindelse med planlegging av konkrete samferdselstiltak både for lufthavner, havner, vei og jernbaneutbygging.

Hva man prioriterer innen samferdselssektoren må i større grad sees i sammenheng med annen samfunnsutvikling. Alt tyder på at reiselivet vil fortsette å vokse som næring i årene som kommer, samtidig som fremtidens turister blir mer selvstendige og i større grad vil ønske å planlegge og reise på egen hånd fremfor i grupper. Det er derfor helt nødvendig, både for de besøkende, for næringen og for de fastboende, at all samferdselspolitikk i Norge fremover tar inn over seg disse trendene.

Nasjonale turistveger

NHO mener det er viktig at samferdselsmyndighetene prioriterer ferdigstillelse av de planlagte turistveiene. Mange av våre medlemmer rapporterer at de nasjonale turistveiene har skapt stor vekst for de omkringliggende reiselivsbedriftene. Turistveiene bidrar således til å løfte regionen, og brukes både til markedsføring og omdømmebygging av Norge og gir stor internasjonal oppmerksomhet. Vegene gir også inspirasjon til andre aktører til å heve kvaliteten på det norske reiselivsproduktet. Attraksjonen Nasjonale turistveger med sine 18 strekninger er et viktig virkemiddel for å styrke det norske reiselivsproduktet med naturnære opplevelser som «drivere» for videre vekst.

Innen utgangen av 2023 bør alle strekningene ha fått et innhold som bekrefter Nasjonale turistveger som en særegen turistattraksjon med gjennomgående god kvalitet i tråd med turistenes høye forventninger.

I NTP har Regjeringen, på grunn av kostnadsbesparelser, lagt opp til å halvere gjenværende tiltak som skal ferdigstilles innen 2023 til 46. NHO Reiseliv har forståelse for myndighetene gjennomgår kostnadsnivået og gjør en prioritering, men vil samtidig understreke behovet for at alle de 246 opprinnelig planlagte tiltakene, hvor det i 2023 etter Regjeringens varslede omprioritering vil gjenstå 55, blir gjennomført i perioden 2024-29.

Regjeringen varsler også at "i de fremtidige prosjektene vil programmet i større grad baseres på mer nøkterne arkitektoniske løsninger og materialvalg." Vi vil understreke at det er helt avgjørende at kvaliteten og særpreget til Nasjonale turistveger blir opprettholdt både gjennom planlegging, bygging, drift, vedlikehold, forvaltning samt fornyinger og den videre utvikling framover mot 2029.

God skilting

I NTP viser Regjeringen særskilt til et ønske om bedre skilting for gående og syklister. Dette er positivt, men NHO Reiseliv mener at viktigheten av god og oppdatert skilting bør løftes mer frem og drøftes mer helhetlig for alle trafikkgrupper. God transportinformasjon underveis på reisen øker kvaliteten og bidrar til en positiv opplevelse. Samtidig er informasjon viktig for å sikre rask fremkommelighet og redusere unødig tap av tid ved venting, leting og omveier på reisen. Overordnet bør det utvikles et nasjonalt program for enhetlig og god skilting til reiselivsdestinasjonene.

For mange reiselivsbedrifter er det helt avgjørende med et skilt som viser vei til bedriften. Både fordi man på den måten reduserer risikoen for at den reisende kjører feil og fordi det øker sannsynligheten for at bedriften får «drop in»-reisende. 9 av 10 av våre medlemsbedrifter mener mangelfull skilting til bedriften er hemmende i en eller annen grad. Hovedregelen må være at bedriften får lov til å skilte til egen virksomhet. Dersom Vegdirektoratet unntaksvis sier nei, bør etaten plikte å foreslå alternative skilt plasseringer.

Bedre informasjon

NHO Reiseliv mener det er svært positivt med en nasjonal og konkurransenøytral reiseplanlegger for all kollektivtransport og tilby tjenester innen elektronisk billettering. At alle rutetider for busser og ferger over hele Norge er digitalt tilgjengelig er avgjørende for besøkendes evne til å bevege seg rundt i landet, og det haster å få denne løsningen på plass. I NTP beskrives det hvordan det i Norge "på sikt kan tilbys elektronisk billett for sømløse kollektivreiser". NHO Reiseliv vil understreke viktigheten av dette, særlig med tanke forventningen om flere selvstendige turister.

Likeså er det viktig at *fylkeskommunens anbudsinvitasjoner* for ferge- og bussruter plikter å vektlegge turisttrafikk sammen med lokaltrafikk, slik at vi ikke får uakseptable køer i turistsesongen basert på dårlig anbudsgrunnlag. Dette må det utarbeides konkrete føringer på fra statlige myndigheter.

God informasjon handler og om behovet for internettilgang. Med stadig flere individuelt reisende understreker viktigheten av 4g dekning i hele Norge for å kunne benytte det norske reiselivstilbudet. Det er et offentlig ansvar å sikre at alle reiselivsbedrifter har god nettdækning, dette er sentral offentlig infrastruktur like viktig som strøm og vann. Norge er kåret som nest best i Europa på 4g dekning. Målet må være førsteplassen. Vårt langstrakte land med store avstander gjør det viktigere for oss enn noe annet land i Europa at reiselivsbedriftene kan nå digitalt, noe som forsterkes av veksten i digitale betalingsløsninger.

Gode innfallsporter

Gardemoen er hovedinnfallsporten for alle norske destinasjoner, og det er avgjørende med god og effektiv trafikk inn til landet. NHO Reiseliv støtter regjeringens opplegg for videre planlegging av en tredje rullebane på Gardemoen, og at denne må bygges når behovet for mer kapasitet nås.

Avinor må ha nært samspill med næringslivet, herunder luftfartsnæringen, om dette. Mulige effektiviseringstiltak på Gardermoen må gjennomføres før utbygging startes opp.

Passkontroll, gjennomgående bagasjehåndtering, og rask ekspedering av visumsøknader er offentlige tjenester som ikke kan tillates å være flaskehals for besøksnæringen. Det hjelper lite med økt markedsføring av det norske reiselivsproduktet hvis ikke det offentlige sikrer effektiv håndtering av sine monopoloppgaver. Særlig passkontrollen på Gardemoen må løses teknologisk og ressursmessig uten at profesjonskamp hindrer reiselivsnæringens lønnsomhet og fremtidige arbeidsplasser. NSB og fergeforbindelsene til Europa må tilsvarende gis rammebetingelser for å håndtere økende innkommende trafikk.

Over hele landet må det finnes flyplasser som er store nok til å kunne ta imot charterfly og dermed gir grunnlag for aktiviteter fra mer enn ett flyselskap. Ny hovedflyplass på Helgeland og i Lofoten er viktig. I NTP varsles det at Fagernes Lufthavn Leirin skal overdras til lokale eiere senest 1. januar 2019. NHO Reiseliv vil også vektlegge behovet for ei langsiktig satsing ved Leirin og at myndighetene gjør nødvendige tiltak for å sikre fremtidig drift også etter den planlagte overdragelsen. Denne flyplassen gjør Norges fjellregioner, et svært viktig reiselivsprodukt, mer tilgjengelig.

For å øke tilgjengeligheten til reiselivsdestinasjonene i Norge er det avgjørende at flyselskapene kan ha et godt rutetilbud, med koordinerte forbindelser og høy frekvens. Ferie- og fritidsreisende er mer sensitive for pris enn forretningsreisende. Dette gjør at behovet for utvikling av bedre og rimeligere tilbud er stort. Dagens rammebetingelser for luftfarten gjør det vanskelig å utvikle et godt rutetilbud som sikrer rimelig og rask tilgjengelighet til viktige reiselivsmål i Norge. Spesielt Nord-Norge og Nord-Vestlandet har mangelfullt flytilbud, ikke bare fra utlandet, men fra de større byene innenlands.

Vennlig hilsen
NHO Reiseliv

Kristin Krohn Devold
Administrerende direktør

Ingjerd Sælid Gilhus
Næringspolitisk fagsjef

Ole Michael Bjørndal
Politisk rådgiver